

AINEKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA LAULU

Porvoon kaupungin sivistyslautakunta 12.3.2019

Päivitetty 1.8.2023

VALMENTAVA LAULUNOPETUS

Valmentava laulunopetus, juniorilaulu, on suunnattu 12–16-vuotiaille nuorille ja toteutuu yksilöopetuksena tai pienessä ryhmässä.

Tavoitteet

- tutustutaan omaan ääneen instrumenttina
- opetustilanteessa on turvallinen ja kannustava ilmapiiri
- tutustutaan laulun peruselementteihin
- pyritään antamaan terveellisen äänenkäytön työkalut
- pyritään antamaan valmiudet jatkaa laulun opiskelua äänenmurroksen jälkeen joko klassisen tai popjazz -laulun perinteen mukaisesti
- laulamisen ilo
- rohkaistaan kokeilemaan pienimuotoista improvisointia ja sävellystä

Sisältö

- etsitään laulamisen perusasentoa ja kehon tuntemusta
- leikitään äänellä ja tehdään ääniharjoituksia
- laulamisen kokemus lähtee omista lähtökohdista ja tutusta äänialasta
- tutustutaan aloittelijalle sopivaan ohjelmistoon
- tutustutaan äänenmuodostukseen, hengitystekniikkaan ja artikulointiin
- tutkitaan laulutekstejä ja mietitään laulujen sisältöä ja tulkintamahdollisuuksia
- lauletaan yksin ja äänissä
- harjoitellaan esiintymistä
- kannustetaan kuuntelemaan monenlaista laulua

LAULUN PERUSOPINNOT

Yleiset tavoitteet kaikille tasoille

- opitaan tunnistamaan ja tuntemaan oma henkilökohtainen lauluinstrumentti ja sen ulottuvuudet
- opitaan tuntemaan oma laulajan identiteetti
- löydetään laulun eri ilmaisumuodot laulutaidon edetessä omien vahvuuksien kautta
- harjoitellaan esiintymisen taitoja ja opitaan viihtymään erilaisissa esiintymistilanteissa
- harjoitellaan kommunikointia ja musiikillista vuorovaikutusta yhdessä ryhmätunnilla ja säestäjän kanssa
- opitaan harjoittelemaan itsenäisesti ja taloudellisesti oman äänen sen hetkisen teknisten mahdollisuuksien mukaan
- opitaan lauluinstrumentin teknistä hallintaa ja kehon tuntemusta harjoittelemalla hengitystekniikkaa, äänen sointia, sävelpuhtautta sekä artikulaatiota
- opitaan käyttämään monipuolisesti erilaista fraseerausta ja dynamiikkaa, rytmin ja tempon käsittelyä ja hahmottamaan laulun kokonaisuutta
- opitaan hahmottamaan jokaisen laulun tyyliä, sisältöä ja tunnelmaa ja harjoitellaan tulkintaa ja eläytymistä

- opitaan erikielisten laulujen sujuvaa fonetiikkaa monipuolisen ohjelmiston kautta
- tutustutaan monipuoliseen lauluohjelmistoon konsertti- ja oopperakäyntien, äänitteiden ja keskustelujen kautta
- rohkaistaan kokeilemaan pienimuotoista improvisointia ja sävellystä

PERUSTASO 1

Tavoitteet

Ensimmäisellä perustasolla tutustutaan omaan lauluinstrumenttiin aloittelijalle sopivan lauluohjelmiston kautta. Harjoitellaan terveellistä äänenkäyttöä ja äänenmuodostusta kehontuntemuksen ja mielikuvien kautta. Opitaan hengitystekniikkaa, artikulointia ja fraseerausta sekä opetellaan harjoittelemaan myös itsenäisesti kotona. Harjoitellaan laulujen tekstien sujuvaa ääntämistä eri kielillä ja tutustutaan jokaisen laulun sisältöön ja tunnelmaan. Opitaan mieltämään itsensä musiikin esittäjäksi. Harjoitellaan esiintymistä ja laulun ilmaisua kannustavassa ilmapiirissä ja hyvien kokemusten kautta. Harjoitellaan yhteismusisointia ja kannustetaan musiikin kuunteluun.

Sisältö

Vähintään 20 laulua jotka edustavat eri tyyliä ja tyylikausia sekä ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia

- lauluja tai aarioita renessanssin ja barokin ajalta
- lauluja 1700- ja 1800-lukujen keskeisestä ohjelmistosta eri kielillä
- kotimaisia lauluja ja kansanlauluja
- ohjelmistoon voi sisältyä musikaalisävelmiä, romansseja, laulelmiä tai iskelmiä ja muita vapaavalintaisia lauluja oppilaan kiinnostuksen mukaan
- yhteismusisointia (duetot, yhtyelaulut, laulut soitinkokoonpanojen kanssa). Laulut suositellaan laulettaviksi alkukielellä.

Tasosuoritus

Kolme tai neljä erityylistä laulua, joista yksi lauletaan äidinkielellä.

On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.

Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen. Laulut suositellaan esitettäväksi ulkoa alkukielellä. Tasosuorituksen voi toteuttaa erillisessä tasosuoritusilaisuudessa, konserttimuodossa tai osittain tai kokonaan videotallenteena. Tasosuoritusta arvioidaan sekä teknisen että taiteellisen osaamisen perusteella. Lautakunnassa on oma opettaja, puheenjohtaja ja 1-2 jäsentä. Oppilas osallistuu arviointiin.

PERUSTASO 2

Tavoitteet

Toisella perustasolla kehitetään lauluinstrumenttia edelleen ja saadaan lisää valmiuksia laulutekstien kanssa työskentelyyn. Saadaan lisää valmiuksia fraseeraukseen sekä teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin. Opitaan hahmottamaan harjoiteltujen teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia. Opitaan tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia. Opitaan tunnistamaan ja tuomaan esiin kulloisenkin laulun tunnelma ja sanoma. Harjoitellaan edelleen esiintymistä, ulkoa laulamista ja saadaan lisää kokemusta esiintymistilanteista. Saadaan valmiuksia yhteismusisointiin (kamarimusiikki ja yhtyelaulu). Tutustutaan itsenäiseen työskentelyyn säestäjän kanssa.

Sisältö

Vähintään 30 laulua, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia. Ohjelmistoon voi sisältyä kansanlauluja, musikaalisävelmiä ja laulelmia.

- Lauluja äidinkielellä sekä kolmella muulla kielellä
- Vähintään kahdeksan Vaccain vokaliisia
- Suomalaista musiikkia
- Nykysäveltäjien musiikkia
- Yhteismusisointia (mm. duetot, yhtyelaulut, laulut soitinkokoonpanojen kanssa)
- Säveltämistä ja improvisointia oppilaan ja opettajan näin yhdessä sopiessa. Laulut suositellaan laulettavaksi alkukielellä.

Jos laulun perustasot 1 ja 2 suoritetaan yhtenä kokonaisuutena, on ohjelmiston laajuus vähintään noin 50 laulua. Suoritus on sama kuin perustaso 2:ssa.

Tasosuoritus

Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin (viisi tai kuusi laulua), joka sisältää erityyppisiä sävellyksiä eri aikakausilta eri kielillä.

- On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää nykysäveltäjien musiikkia.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Lauluista yksi tai kaksi lauletaan omalla äidinkielellä. Kaikki laulut esitetään ulkoa.
- Ohjelman lisäksi lauletaan Vaccain vokaliisi, jonka lautakunta valitsee tai arpoo kahdeksasta valmistetusta. Vokaliisi voidaan esittää nuoteista.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

Laulut suositellaan laulettavaksi alkukielellä. Tasosuorituksen voi toteuttaa erillisessä tasosuoritustilaisuudessa, konserttimuodossa tai osittain tai kokonaan videotallenteena. Lautakunnassa on oma opettaja, puheenjohtaja ja 1–2 jäsentä. Oppilas osallistuu arviointiin. Tasosuoritusta arvioidaan sekä teknisen että taiteellisen osaamisen perusteella.

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Tavoitteet

Syventävien opintojen aikana on tarkoitus saada valmiuksia jatko-opintoihin sekä pohjan elinikäiselle musiikin harrastamiselle. Kehitetään lauluinstrumentin hallintaa ja musiikillista ilmaisua edelleen. Opiskellaan tarpeellinen määrä monipuolista ja erikielistä lauluohjelmistoa ja lisäksi on tarkoitus syventyä enemmän oppilaan ja opettajan yhdessä valitsemaan ohjelmistoon omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kautta. Opitaan hyödyntämään musiikin perusteiden tietoja ja taitoja laulussa ja hahmottamaan laajempia musiikillisia kokonaisuuksia. Saadaan kokemusta vaativammista esiintymistilanteista ja opitaan itsenäiseen työskentelyyn muiden muusikoiden kanssa.

Sisältö

Syventävät opinnot on mahdollista tehdä monella eri tavalla. Ohjelmistorunko on seuraava:

Vähintään 60 erityylistä laulua alkukielellä. Teokset edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia.

- Oratorio-, kantaatti-, ooppera- ja operettiaarioita
- Suomalaista musiikkia
- Aikamme musiikkia
- Tonaliteetiltaan ja ilmaisultaan uudentyylisiä sävellyksiä
- Lauluja molemmilla kotimaisilla kielillä sekä vähintään kolmella muulla kielellä
- Mahdollisesti myös kansanmusiikkia, laulelmia, musikaaleja ja kevyttä musiikkia
- Vaccain vokaliisit, joita ei ole laulettu perustasoilla sekä muita vokaliiseja harkinnan mukaan.
- Yhteismusisointia erilaisissa kokoonpanoissa (mm. duetot, yhtyelaulut, laulut soitinkokoonpanojen kanssa)
- Säveltämistä ja improvisointia oppilaan lähtökohtien ja tavoitteiden mukaan.

Laulut lauletaan alkukielellä.

Laulun opiskelun rinnalle voi valita muitakin opintoja, kuten sävellys, musiikin teknologia tai solistinen sivuaine. Opintoihin voi kuulua myös ensemblelaulua isommissa produktioissa ja valmistautumista musiikkiteatteriproduktioihin tai vastaaviin sekä musiikkiopistossa että sen ulkopuolella

LOPPUTYÖ

Suunnitelma tehdään opettajan ja opiskelijan yhteistyönä. Aineryhmä hyväksyy lopputyösuunnitelman noin vuosi ennen suunniteltua suorituksen ajankohtaa. Lopputyössä on mahdollista keskittyä valinnaiseen teemaan tai musiikin klassisen lauluohjelmiston alueeseen. Lopputyö toteutetaan konserttimuodossa.

Lopputyön ohjelman suuntautumisvaihtoehdot:

- vanha musiikki
- lied
- kirkkomusiikki
- musikaali
- ooppera
- yhdistelmä edellisistä tai laulumusiikin läpileikkaus

Lopputyöhön liittyy myös 1 tai 2 Vaccain vokaliisia. Ensimmäinen arvotaan ja tarvittaessa lautakunta valitsee toisen. Laulut esitetään pääsääntöisesti ulkoa, paitsi kantaatti- ja oratorioaariat ym. niihin verrattavat sävellykset sekä Vaccain vokaliisit. Vokaliisi voidaan suorittaa eri tilaisuudessa ja ne voidaan esittää nuoteista. On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia. Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen. Ohjelma pyritään rakentamaan sellaiseksi, että se tuo monipuolisesti esiin oppilaan persoonallisia piirteitä ja vahvuusalueita. Lopputyökonsertin voi toteuttaa erillisessä tasosuoritus-tilaisuudessa, konserttina tai osittain tai kokonaan videotallenteena. Tasosuorituskonserttia arvioidaan sekä teknisen että taiteellisen osaamisen perusteella. Lautakunnassa on oppilas, oma opettaja, 1–2 jäsentä ja puheenjohtaja.